Dit is het geval wanneer de wetgeving van de staat van vestiging een Grieks onderdaan verplicht om bij de uitoefening van zijn beroep een schrijfwijze van zijn naam te gebruiken die voortvloeit uit de translitteratie in de registers van de burgerlijke stand, en die schrijfwijze zodanig is, dat de uitspraak erdoor wordt verbasterd met het risico van een persoonsverwisseling bij zijn potentiële cliënteel.

RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak C-168/91 *

I — De feiten en het procesverloop

1. *De toepasselijke bepalingen*

1. De Overeenkomst van 13 september 1973 inzake de aanduiding van geslachtsnamen en voornamen in de registers van de burgerlijke stand (BGBl. 1976 II, blz. 1473, Trb. 1974, 31; hierna: „overeenkomst") bevat regels over de schrijfwijze van namen. De overeenkomst is op 16 februari 1977 voor de Bondsrepubliek Duitsland van kracht geworden (BGBl. 1977 II, blz. 254). De Helleense Republiek is in 1987 tot de overeenkomst toegetreden. De overeenkomst is bij wet nr. 1655/1986 met ingang van 18 april 1987 geratificeerd (*Staatsblad van de Helleense Republiek,* deel 1, nr. 183).

2. Artikel 1 van de overeenkomst bepaalt:

„Deze overeenkomst is van toepassing op de aanduiding van geslachtsnamen en voornamen in de registers van de burgerlijke stand, van alle personen, ongeacht hun nationaliteit. De overeenkomst tast de toepassing van de in de Overeenkomstsluitende Staten van kracht zijnde rechtsregels betreffende de vaststelling van geslachtsnamen en voornamen niet aan.

(...)"

Artikel 2 bepaalt:

„Wanneer een akte moet worden opgemaakt in een register van de burgerlijke stand door een autoriteit van een Overeenkomstsluitende Staat en hiervoor een afschrift of een uittreksel van een akte van de burgerlijke stand of een ander stuk wordt overgelegd, waarin de geslachtsnamen en voornamen in

* Procestaal: Duits.

dezelfde lettertekens worden vermeld als die van de taal waarin de akte moet worden opgemaakt, dan worden die geslachtsnamen en voornamen letterlijk weergegeven, zonder wijziging of vertaling.

De in deze geslachtsnamen en voornamen voorkomende tekens die de juiste uitspraak van een letterteken aanduiden (diacritische tekens), worden onveranderd weergegeven, ook indien deze tekens niet bestaan in de taal waarin de akte moet worden opgemaakt."

3. Voor het geval dat de geslachtsnamen en voornamen worden vermeld in andere lettertekens dan die van de taal waarin de akte moet worden opgemaakt, bepaalt artikel 3, dat

„deze geslachtsnamen en voornamen [dan] onvertaald [worden] weergegeven door middel van een zo strikt mogelijk toegepaste omzetting van letter voor letter (translitteratie).

Indien hiervoor door de Internationale Organisatie voor Normalisatie (ISO) aanbevolen normen bestaan, dan moeten deze normen worden toegepast."

4. In Duitsland zijn de ambtenaren van de burgerlijke stand op grond van § 9, lid 2, van de „Dienstanweisung für Standesbeamten und ihre Aufsichtsbehörden" verplicht, deze overeenkomst toe te passen.

2. *Het hoofdgeding*

5. Konstantinidis, die de Griekse nationaliteit bezit, woont in Altensteig (Bondsrepubliek Duitsland). Hij oefent daar als zelfstandige het beroep van masseur en medisch badmeester uit.

6. Op 1 juli 1983 trad hij in het huwelijk voor de ambtenaar van de burgerlijke stand te Altensteig. In het huwelijksregister werd zijn geslachtsnaam ingeschreven als „Konst*a*-*d*inidis". Uit een afschrift uit het huwelijksregister blijkt, dat hij zich met zijn paspoort heeft gelegitimeerd. De echtelieden ondertekenden in het huwelijksregister met de geslachtsnaam „Konst*adi*nidis".

7. In de op 31 mei 1983 door het Griekse consulaat-generaal te Stuttgart gewaarmerkte vertaling van zijn geboorteakte, van 1 november 1980, luiden de geslachtsnaam en voornaam in hun Latijnse transcriptie „Christos Konst*adi*nidis". De vertaling van de geboorteakte, van 12 april 1990, die op 19 juli 1990 door hetzelfde consulaat-generaal is gewaarmerkt, vermeldt de naam „Christos Konst*anti*nidis". Volgens zijn op 26 april 1988 afgegeven Griekse paspoort luiden zijn geslachtsnaam en voornaam in Latijnse transcriptie „Christos Konst*anti*nidis".

8. Op 31 oktober 1990 verzocht Konstantinidis bij de burgerlijke stand te Altensteig om verbetering van zijn achternaam in het huwelijksregister van „Konstadinidis" in „Konstantinidis".

9. Omdat de inschrijving van de naam van de betrokkene in het huwelijksregister overeen moet stemmen met de inschrijving die in zijn geboorteakte voorkomt, liet het Amtsgericht Tübingen (Bondsrepubliek Duitsland), dat voor deze verbeteringen bevoegd was, de geboorteakte vertalen. Bij toepassing van de ISO-norm 18, die door de overeenkomst wordt voorgeschreven en die in een translitteratie voorziet, wordt de Latijnse schrijfwijze van Konstantinidis' naam „Hréstos Kónstantinidés".

10. Voor het Amtsgericht Tübingen verzette Konstantinidis zich uitdrukkelijk tegen deze transcriptie, stellende dat de uitspraak van zijn naam daardoor werd misvormd.

11. Het Landratsamt Calw, de instantie die het rechtstoezicht uitoefent over de burgerlijke stand te Altensteig, vorderde zijnerzijds verbetering van het huwelijksregister in die zin, dat de naam in overeenstemming met ISO-norm 18 wordt geschreven als „Hréstos Kónstantinidés".

3. *De prejudiciële vragen*

12. Het Amtsgericht Tübingen was van oordeel, dat het geding vragen opwierp over de uitlegging en toepassing van het gemeenschapsrecht, en besloot de volgende prejudiciële vragen voor te leggen:

„1) Wordt een burger uit een Lid-Staat van de Europese Gemeenschappen, die werkzaam is als zelfstandige of als werknemer in de zin van de artikelen 48, 52, 59 e. v. EEG-Verdrag, in strijd met de artikelen 5 en 7 EEG-Verdrag in zijn rechten geschaad, doordat hij in een andere Lid-Staat wordt gedwongen zijn naam, tegen zijn verklaarde wil en in afwijking van de fonetische omzetting, zodanig geschreven in de registers van de burgerlijke stand van het land van ontvangst te laten opnemen, dat deze naam anders wordt uitgesproken en wordt misvormd;

concreet gezegd, dat de Griekse naam Christos Konstantinidis (rechtstreeks fonetische omzetting) wordt tot de naam ‚Hréstos Kónstantinidés'?

2) Wordt hierdoor inbreuk gemaakt op de in de artikelen 52, 59 en 60 EEG-Verdrag toegekende vrijheid van vestiging en vrijheid van dienstverrichting?"

4. *Procesverloop*

13. De verwijzingsbeschikking van het Amtsgericht Tübingen is op 1 juli 1991 bij de griffie van het Hof ingeschreven.

14. Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door:

— de Duitse regering, vertegenwoordigd door E. Röder, Ministerialrat bij het Bondsministerie van Economische zaken, en C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor bij hetzelfde ministerie, als gemachtigden,

— de Griekse regering, vertegenwoordigd door D. Raptis, staatsraad, als gemachtigde,

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur D. Gouloussis als gemachtigde, bijgestaan door R. Hayder, representant van de juridische dienst te Luxemburg,

15. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Bij beschikking van 17 juni 1992 heeft het Hof de zaak naar de Zesde kamer verwezen.

II — Samenvatting van de bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

16. De *Duitse regering* geeft het Hof in overweging, de eerste vraag ontkennend te beantwoorden.

17. Door de transcriptie van zijn naam worden de rechten die Konstantinidis aan het EEG-Verdrag ontleent, niet geschonden. Een transcriptie die plaatsvindt volgens vaste translitteratieregels, leidt tot uniforme resultaten, zelfs in onderscheiden taalgebieden. Zij garandeert dus, dat de weergave van de naam in alle staten die partij zijn bij de overeenkomst, op uniforme wijze plaatsvindt. De overeenkomst heeft uitsluitend een ordenende functie, namelijk om te voorkomen, dat een en dezelfde persoon in de verschillende Overeenkomstsluitende Staten onder uiteenlopende namen optreedt.

18. Hoewel namen uit aktes met Grieks letterschrift binnen de Gemeenschap de enige zijn die in Latijnse lettertekens moeten worden omgezet, is dit verschil in behandeling tussen Griekse onderdanen en onderdanen van andere Lid-Staten geen discriminatie, daar het objectief gerechtvaardigd is.

19. Volgens de Duitse regering moet de tweede vraag ook ontkennend worden beantwoord. De uniforme transcriptie van namen volgens regels uit internationale overeenkomsten, dient de rechtsduidelijkheid en vergemakkelijkt veeleer het vrije verkeer dan dat het het bemoeilijkt.

20. De *Griekse regering* stelt, dat de toepassing van ISO-norm R 843 voor vele in Duitsland gevestigde Grieken in het maatschappelijk verkeer tot problemen leidt. Zij acht de ISO-norm ontoereikend en op vele punten onjuist en gebruikt zelf voor de transcriptie van Griekse geslachts- en voornamen in Latijnse lettertekens norm 743, vastgesteld op 1 juni 1982 door het Griekse normalisatie-instituut (ELOT). Deze ELOT-norm 743 is reeds in het kader van de NAVO en van de Verenigde Naties aanvaard. ISO-norm R 843 zou moeten worden gewijzigd.

21. Gelet op de artikelen 5 en 7 EEG-Verdrag maken de Duitse ambtenaren van de burgerlijke stand inbreuk op de artikelen 48, 52, 59 en 60 e. v. EEG-Verdrag, door de ISO-norm toe te passen in plaats van de ELOT-norm, die wordt gebruikt in stukken die door Griekse officiële instanties worden opgemaakt (zoals Griekse paspoorten). De aanduiding van geslachts- en voornamen volgens een methode die afwijkt van de fonetische transcriptie, kan zelfs ertoe leiden, dat er twijfel ontstaat omtrent de identiteit van de betrokkenen, zowel in het maatschappelijk verkeer in hun plaats van vestiging als bij de uitoefening van de vrijheden die zij krachtens het EEG-Verdrag genieten.

22. De *Commissie* stelt allereerst vast, dat er tot op heden op nationaal of internationaal niveau geen uniform toegepaste of rechtens bindende transcriptiemethode bestaat. Zelfs bij de vertaaldiensten van de EG bestaan geen dwingende voorschriften.

23. Op grond van de feitelijke vaststellingen in de verwijzingsbeschikking is de Commissie van oordeel, dat Konstantinidis in de uitoefening van zijn vrijheid van vestiging wordt belemmerd. In die zin kunnen beide vragen te zamen worden beantwoord. De aspecten van een eventuele schending van zijn rechten van vrij verkeer kunnen als secundair worden beschouwd.

24. Een bepaalde schrijfwijze van een naam kan zonder meer van belang zijn voor het beeld dat de betrokkene bij zijn (potentiële) klanten oproept. Van belang is daarbij, of de betrokkene rechtens verplicht is om de schrijfwijze van zijn naam, die in de registers van de burgerlijke stand is aangehouden, bij de uitoefening van zijn beroep te gebruiken. Verkapte of indirecte benadeling kan ook voortvloeien uit het feit dat de betrokken kring van personen te maken krijgt met administratieve en zakelijke moeilijkheden, doordat er tussen de akten van hun staat van herkomst en die van de staat van ontvangst een verschil bestaat in de wijze waarop hun namen in Latijnse letters worden geschreven; moeilijkheden waarvan de eigen onderdanen verschoond blijven.

25. Een benadeling van Konstantinidis in de uitoefening van zijn recht van vestiging kan dan ook niet op grond van de uitzonderingen van artikel 56 EEG-Verdrag worden gerechtvaardigd. De Commissie vraagt zich echter af, of het Hof een toetsingsbevoegdheid bezit, indien de litigieuze nationale regeling niet binnen de werkingssfeer van het gemeenschapsrecht valt. In die situatie kan de litigieuze regeling het recht van vrij verkeer aantasten. Van een met het algemene persoonlijkheidsrecht van de drager van een naam onverenigbare schending van grondrechten is in elk geval dan sprake, wanneer een bepaalde uitspraak en schrijfwijze van zijn naam in zijn Lid-Staat van oorsprong worden erkend en deze in de Lid-Staat van ontvangst moeten worden gewijzigd.

26. De Commissie stelt daarom het volgende antwoord voor:

„1) Een gemeenschapsonderdaan kan ten opzichte van eigen onderdanen worden benadeeld in het recht van vrij verkeer dat hij aan de artikelen 7, 48 en 52 EEG-Verdrag ontleent, doordat hij in een andere Lid-Staat wordt gedwongen zijn naam, tegen zijn verklaarde wil en in afwijking van de fonetische omzetting, zodanig te laten registreren, dat deze naam anders wordt uitgesproken en wordt misvormd, indien vaststaat,

— dat hij bij de aanvaarding en de uitoefening van werkzaamheden in loondienst of als zelfstandige in de staat van ontvangst aan deze transcriptie gebonden is,

— en hij reden heeft om te vrezen voor een reële en tastbare terugloop van zijn verdiencapaciteit als gevolg daarvan,

— of indien hij administratieve moeilijkheden kan verwachten als gevolg van het verschil tussen de wijze waarop de instanties van de Lid-Staat van oorsprong en die van de Lid-Staat van ontvangst zijn naam schrijven.

2) Een administratieve maatregel van een Lid-Staat, waarmee een gemeenschapsonderdaan een andere schrijfwijze van zijn naam wordt opgelegd dan in zijn Lid-Staat van oorsprong, maakt ook inbreuk op het door het gemeenschapsrecht beschermde algemene persoonlijkheidsrecht van die onderdaan, indien de maatregel zijn door het EEG-Verdrag gegarandeerde recht van vrij verkeer ongunstig zou kunnen beïnvloeden."

P. J. G. Kapteyn

rechter-rapporteur